

A Pápai Művelődéstörténeti Társaság Pedagógiai Megújító és Tudásátadó Népfőiskolája

Bevezető az értékekről. A kincses városról, amit hívtak Dunántúl Athénjának, és kincses környezetéről

Ha Pápa felé Nemeshányról megyek volt osztálytársamtól, a malomházból, útban a Somlót látom. Túl rajta, Iszkáizról, Nagy László, a költő jött a pápai iskolába. (Itt megszólalhatna egy kis csengető, és jelezhetné, máris egy kincs: a költő!) Nagy László összeköt bennünket a kiscsöszai alakuló népfőiskolával, a szomszéd falujuk a költő szülőfaluja. Vajon mi bontakozik kapcsolódási lehetőségünkben?

Ha Veszprémen át teszem meg az utat zuglói otthonom és pápai házunk között, Szentgál juttatja eszembe a pápai kollégista diákokat, Lőrincze Lajost. Őt a hangjáról megismerte mindenki, mert mindenki hallgatta „Édes anyanyelvünk” rádiós műsorát. Ha csak ő lenne kincsünk, már akkor is számtalan lenne a lehetőségünk, megismerve, kitanulva őt, tanulva tőle. Milyen emlékezetesen tette ezt a református kollégium 2015-

ben, Lőrincze Lajos évfordulós ünnepén, melyre a mai rádiós Balázs Géza nyelvész is eljött, és megérezte: „Fölemelő érzés földézni Lőrincze Lajos szellemét Pápán, a református kollégiumban, Lőrinczével vagy „lőrinczével” mondhatnám: „Megnől az ember szíve...”

Az útba eső Bakonyról Rómer Flóris írt könyvet. Sós Mariénak, a Szarvaskörnek köszönhető – Döbröntéről – *A Bakony* újrakiadása, de akinek nincs példánya, megtalálhatja az epa.oszk.hu-n, ez egy „terményrajzi és régészeti vázlat”, és e szerint „Dr. Rómer Flóris pannonhegyi bencés, győri főgymnasiumi tanár és múzeumőr”. Csak ennek a sornyi közlésnek a hírtartományáról népfőiskolai kollégiumot lehet és érdemes alakítani, és várni lehet rá a Kárpát-medence bármely népfőiskolájából azokat, akiknek ehhez a témához affinitásuk van, és azokat is, akik hoznak még hasonló minőségű és életű embereket, életmegoldásaikkal, hogy gondolkodhassunk róluk és magunkról, és akkor elérte a népfőiskola a küldetését. Nem mondanék olyasmit, hogy ez hamar lesz, mert nincs még hálózat, nincs még

a mai népfőiskolának egyetlen kialakult változata sem, pedig mind-egyik más és sajátos lesz, mert abból alakul és alakít, amije van, amilyen értékei vannak – emberben, teremtett világban. Nincsenek még korszerű, mai népfőiskoláink, de van már egy egyre bővülő – tudjuk, miről beszélünk, ha népfőiskoláról beszélünk – csoport. Ha a – szerencsénkre megénkben dolgozó Horváth Zsolt is szerencsétlen bennünket, és elmondja legújabb tapasztalt értéktári értékhez fűződő példáit, bevezetéképpen tegnap még a „Minden közösségnek vannak értékei” mondását, ma már a „Minden értéknek vannak közösségei” mondatot, megdobogtatja a szívünket. Az alapját mondja annak, ami a népfőiskolához kell.

Vannak ilyen szívet megdobogtató emberek. Ilyen a már emlegetett Sós Mari is, Döbröntéről, aki elkezdte Rómer Flórist belénk oltani. Neki köszönhetően használunk egy jó kifejezést, a „rómerkedést”, ami alatt azt értjük, hogy hálózatosodunk ügyeink érdekében, mégpedig úgy, hogy láthatóan tudnak mit kezdeni egymással baráti körünk, azaz barátaink barátaik egymás

barátaivá is válnak, de csak ha jó ismerősökké, akik segítik egymást előre, akkor is, vivát, Sós Mari, vivát rómerkedés!

Vajon foglalkozott-e már valaki a bencés szerzetes Rómer Flóris és bakonybéli kolostori tanulótársa, Ipolyi Arnold kapcsolatával? Ilyen emberek bukkanak elő a múltunkból, kincsként, kurázsit adva népfőiskolai utunkra.

És ennyi minden máris, pedig nem is értem el Pápára. Ahol már a reformkorban, és annyian, mert nem csak Petőfi és Jókai, majd pedig a két háború között, és nem csak Csoóri Sándor és Somogyi József, diákjai a református kollégiumnak. Professzoraik is voltak, akik lehet, hogy nem ismertebbek diákjaiknál, de rajtuk is múltott diákjaik későbbi, épp olyan élete – róluk most nem beszélek, pedig korszakokat különböztethetünk meg egy-egy pápai iskolában a professzorokról, később az iskolaigazgatókról, idejük szerint.

Tudósok, irodalomtörténészek, történészek sok mindent leírtak ezekről a számunkra fontos emberekről, közülük, akiknek műveik vannak, láthatjuk, olvashatjuk, de gyakran a levéltárosok, a helytörténészek azok, akik a népfőiskolai kurzusokhoz a felhasználhatóságot a legjobban megszorítani képes tudósok. Az általuk leírtakban már nem csak a kincsekről van szó, hanem kiderülhetnek módszerek, eszközök. Ahogy Hudi József pápai reformkorról való tudásának köszönhető – reformkori kaszinóinkról való tanulmánya nem véletlenül a Szélesvíz folyóiratban is megjelent –, hogy Pápán ma kaszinóunk, ha nem is úgy, mint a pápai reformkorban, amibe beavatódtunk Hudi József tudós levéltárosunk által, de kialakítottunk egy leültünkben mindig kört formáló, egymást figyelő, a másik által elvégzetteket becsülő, az által inspirálódni kész társaságot. Pápaiakból és a környező falvakban élőkől

– ebben a város és vidék viszonylatban is tanulni, tapasztalni kívánó figyelemmel.

Hudi József tudja, ami tudható a reformkori kaszinókról. Neki köszönhetően a reformkori kaszinó és a mára hatására kialakult Pápai Kaszinó helyi értékünk lehet. És ma már egy pápai kör, a kaszinó is tudja, hogy ebben a formában jól vissza- vagy megtanulhatók a verbális közlések, a szereplések, már pedig mindennek az alapja, hogy az ember tudja mondani, és hogy el akarja mondani, ami őt érdekli, kíváncsivá teszi, bántja vagy örömmel tölti el. Látjuk, hogy a kaszinó egyfajta módja a kiválasztódásnak, és hogy ebben a körben még a motiválódni saját érdekében sem képes ember is visszaszokhat saját ösztönzőihez.

Ha most legalább egy pillantást nem vetnék hátra, legalább Eszterházy Károlyra, városunk földesurára és építtetőjére, nem mondhatnám el, pedig szeretném, hogy évfordulójára írt disputámba, amit Mail József apát úr felkérésére készítettem el, és a nagytemplomban veszprémi színészek olvastak fel, azt is beleírtam, ami nagy meglepetésemre szolgált. Épp ellenkezőleg, mint ez Michelangelo és Gyula pápa esetében volt, itt az egyházi

ember ösztönözte az építőt, Fellner Jakabot, hogy haladja meg a barokkot és klasszicista épületet építsen. Bizonyára nem sok ilyenrel bővelkedik a művészettörténet, én egyről se tudok. Vele foglalkozva fedeztem fel a disputát és lehetőségeit, aminek ő tanulmányai alatt Rómában volt sikeres művelője. Állítással, tagadással, érveléssel, az állító és a tagadó szerepében tudások egymással vetélkedésének módszere áll rendelkezésünkre. Milyen eredményes iskola lehetett a római Collegium Germanicum et Hungaricum, a jezsuiták ezt a módszert nyilván nem használták hiába. És, ha mi vezetnénk be a népfőiskola hatására diák, sőt, gyerekcsoportokban? Már maga az állítás és tagadás, két egymással szemben álló gyerek kulturált érvelése igazának bizonyítása érdekében, bármi legyen is a téma – és nem lesz bármi –, elűzi az unalmat, motiválttá tesz. Márpedig a mai pedagógia kulcsszava, a motiválttá tevés. Ami nem könnyű mesterség, de összeülhetünk, és ha minden pápai pedagógus elmondja, miket használ, mik vannak az eszköztárában, máris megjelenhet a népfőiskola első szakmai kiadványa. Milyen jó lenne!

Kincses város ez, telis tele értékkel, és művelődéstörténete még

Jókai-emlékkő avatása 1978. A képen az alkotók: Szervátiusz Jenő és fia Szervátiusz Tibor

eszköztárat is kínál, mihez, hogy nyúljunk. És a város ma? Hogy fogják emlegetni ezt a korszakát? Bizonyára polgármestereink fogják fémjelezni, de egy-egy területen meglesznek a névadók – mai kincseink által. Az máris egy múltbéli korszak, hogy Tegyi Tibi idején. Távolabbi korszak, hogy Varjú Kató néni iskolaigazgatása idején. Ma meg, például: A Pegazus Színház, a kastélyunkat étellel belehelő, gyerekeinknek a legmagasabb színvonalon bábművészetet szolgáltató, és viselkedéskultúrájukat – és milyen fontos ez! – alakító bábszínház, tehát – a Pegazus idején. Nem beszélek most a Jókai Körrel, ami fémjelzi városunkat 150 éve, de ez már elég hosszú időintervallum ahhoz, hogy hullámhegyei és völgyei legyenek, ebben az esetben bizonyára a vezető neve által lesznek kiemelhető korszakai. Róluk biztosan fognak tudni, beszélni, mint a város Jókai Körös kultúrtörténeti időszakáról, 3000-ben is.

De mi lenne, ha nemcsak a reformkor, hanem a 2000-es évek is elmondhatná magáról, hogy középiskolás diákjai képzőtársaságban pallérozták tudományukat, alakították művészi kifejezőképességüket, nyomukba szegődtek a reformkoriaknak. És abban túl is szárnyalták őket, ami egy jó népfőiskola-működés számára még ezeknél is fontosabb, miszerint elképzeléseik, terveik – egymás véleménye által megerősített – közös gondolkodásban formálódtak, és így tettek szert jelenük jó felhasználására, jövőjük jó alakítására. És a hatásban ott volt, nélkülözhetetlen kísérőként a belátható célok eléréséhez vezető – véghez vitt – cselekvés.

Vörös István költő, kiválasztottam az utóbbi években, azzal a gondolattal játszott el egy vele készített beszélgetésben, hogy Petőfinek nem lett volna szabad harcosnak mennie és meghalnia, márpedig ez várhatóan együtt jár, mert így hiá-

tus keletkezett a magyar irodalomban, Petőfi és Ady között nincs irodalmat meghatározó nagyság. (Ő is tudja, hogy nem történhetett így, akkor nem Petőfi lett volna Petőfi, de a gondolat, az megér, főleg életüket alakítani készülő fiataloknak egy együttgondolkodást.

A Vadvirág Néptáncgyűttes, de a református kollégium és tánc-lánc néptáncoktatása, de a Müller-házaspár táncos élete, a népfőiskola szempontjából, főleg, hogy elindult tánc-ház-sorozatuk is, korszak meghatározó fémjelző. Müller Anitáról máris így írnak: „neve és a néptánc szó kis túlzással szinonimának számít Pápán és környékén”. Müller Anita az első ember volt Pápán, aki pontosan értett, amikor még én is csak kapizsgáltam, mi is az a másság, ami a bennem alakuló népfőiskolához olyan makacsul köt. Hárman ültünk a Refi előtt egy padon, egy diáklány, Anita és én, elmondtam neki – az akkor íróműhelyes – diákom elbeszélését, és hogy milyen remek lenne, ha táncszínházzá teremtené. És máris ők ketten beszéltek, és küldtem az írást, és jött a meghívó, hogy színpadon a produkció. Ezt a viszonyt tanár és diák között álmodja minden diák és minden szülő – és a népfőiskoláról álmodók is.

A példák mutatják, mik ma a kincsek. És kincs a Szélesvíz folyóirat is, mert forgatják a veszprémiek, és ez Pápán sose mindegy, és mert szerzőgárdát és érdeklődői kört teremtett, és hang nélkül építi a pápai népfőiskolát.

Tegyünk fel kérdéseket! Lehet-e barát a „Kényes úrfi (Jókai) és a rongyos baka (Petőfi)” – Körös Endre verse alapján így nevezi őket a kettejükéről írt tanulmánykötet a címében, melyet Mezei Zsolt szerkesztett. És mi is a barátság? És mi zárja ki, hogy megszülessen? És mi bontja le a létező falakat? Akar valaki beszélgetni róla? Megteremti hozzá a kedvet és a lehetőséget? Akkor népfőiskolát épít. Miért ne épülhetne fel?

Juranics Veronika – csak úgy, a saját szórakozására – üzemelteti Facebookon az „Egyszer volt, hol nem volt...” régi és újabb emlékeink, érdekességek levelező, képeslap fogadó rendszerét, korábban masnis lányokkal kezdte, ha jól emlékszem, és karácsonyi régi képeket is kerestetett. Legutóbb éppen Domján Imre kovácsmesterről adott hírt, aki vadászott, focizott, sőt, a városi fúvós zenekarban is játszott. Épp úgy élt, ahogy egy népfőiskola el szeretné érni, hogy az emberek éljenek. Miért? Hogy

jó legyen nekik. Hogy ne gépek legyenek napi nyolc órában, és ne csak az férjen bele az életükbe, ami muszáj. A pénzkereset és az elvégzendők. Ha már egy kicsi is belefér, ami nem ez, elkezd erőhöz jutni az ember. Többet tesz, és mégis több energiája jut mindenre. Mert csak is olyasmihez fog kezdeni, ami neki jó. Amihez kedve van. És ez nem a munka és szabadidő kettősében leírható kikapcsolódás – itt nem mutatnak az embernek valamit, itt mindenki magából mutat meg valamit. Azt, ami az ő kincse. Hogy tud úgy együtt lenni az unokájával, hogy biztos benne, másoknak is szüksége lehet rá, és elmondja nekik. És nem folytatom, mi tud kialakulni a másakra, másakra gondolásból. Motiváltság! Ilyenféle egymásnak valamit mondani akaró-tudó csoportokban gondolkodik a népfőiskola. És folyamatos dolga az erre való érdeklődés felkeltése.

Akinek nincs elég motivációja – talán mert élete valamely helyzetében hagyta jobban elvenni a tevékeny élettől a kedvét, mint az szerencsés lett volna – berendezkedik az idő valahogy eltöltésére. És láthatóan-kimutathatóan, nem ez a fajta élet jó az embernek, a családnak, a legfontosabb, a szűk emberi környezetnek.

A gyerek, az unoka – mert még motivált, a kincsek garmadájával született – vágyik a tevékeny szülőre, nagyszülőre. Egy alföldi falu polgármester asszonya – falujában sok olyan családdal, amelyikben segélyekből élő munkanélküli szülők adják gyerekeik számára az életpéldát – azért hívja az iskolásokat haza, magához, a kiskacsákhoz, az állatokhoz, a kertjébe, azért játszik sötétedésben a gyerekekkel a házuk előtt az utcán, hogy lássanak a gyerekek maguk körül dolgozó felnőttet, és minél később menjenek haza a kinyitott televízió elé. Én is játszottam már gyerekekkel a vonaton, csak azért, hogy az anyja annyi mindennek ne mondja

már el, hiszen 4-5 éves, és milyen lehetne a körülményei közepette. De láttam olyan esetet is, amikor hasonló helyzetre „beavatkozó” még riasztóbb állapotot teremtett, a hangjából lehetett tudni, hogy ez így lesz. A viszonyából, ahogy nem szerette őket.

A népfőiskolai gondolkodásban – meg kell mondani! – az emberi viszonyok idealizáltak. Nem azért, mert infantilisak azok, akik gondolkodnak benne, hanem azért, mert nem érdemes – a benne levők szemlélete szerint – csak azt közvetíteni, ami példamutató. Sós Mari a Facebookon azt írja le, hogy viszik be hóban Pápára, mert lekéste a buszt, és milyen örömmámor az élet. Ő azt terjeszti, amiben élni akar. A népfőiskola is. Ez a népfőiskolai gondolkodás lényege. A népfőiskolai elképzelések is ilyenek. És egészen addig azok maradnak, amíg el nem kezdenek átalakulni a velük kapcsolatba kerülő emberek.

Mi helyett van a jó példáról, jó helyzetekről való beszéd? A kívánt kimondása, lelkesen elmesélve valamit? A sopánkodás, a panasz, a sirámok helyett. Az ember helyzete, élete, soha nem jó, de még ha jó is, mindig nehéz. A belátó ember – mert van ember- és társadalomismerete, és jót akar magának és a

neki fontosaknak, tervez, erőt vesz magán, kilábal, ha erőhöz jut, elkezd építkezni, és már érzi is, hogy a többieket is csak gyengítette panaszaival. Akkor rájön, hogy nem jó világhoz való viszony a negatív. Neki se, és másoknak se!

Ahogy egy falu, egy város, az ország gyűjti manapság az értékeit – jó esetben, mert a jelenleginél jobban akar tudni róla és többet –, úgy érdemes gyűjteni meglátásom szerint – én gyűjtöm is – az emberekhez köthető népfőiskola-csírákat, mert ezek előzmények, és megmutatják az építkezés helyét és lehetőségét.

Somogyi József pápai diák a Pápai Művelődéstörténeti Társaság alapító tagja volt, Rab Zsuzsával, a város költőjével. Ők és a többiek, művészek és tudósok mind azért lettek tagok, hogy helyzetük által adottan segítsék a várost, hogy őrizni tudja kultúráját. Az alapítók között ott ültem én is, a fővárosi Eötvös Klub emeleti helyiségében. Talán a legfiatalabbként? Apám gondoskodott róla, hogy tudjak az alakulásról és köztük legyek. Akarta, hogy elszakadva is tartozzam a városhoz. Én neki is köszönöm, hogy szeretem az Esterházy-kastély előtti térben Somogyi József Petőfi szobrát és Szervátiusz Jenő Jókai emlékművét, apám kapcsó-

latépítései emlékeztetnek. A Jókai kőszobor négy oldalára faragott regényhősök és regényjelenetek Jókairól árulkodnak, hogy mit szeretett volna: tisztaságot, becsületet, kiállást és így tovább. Naivság? Leegyszerűsített fekete-fehér világ? És nem lehet, hogy a fiatalok életében, amíg ezek jó, ha tiszták, és jó, ha megerősödnek, addig Jókain élnek, aztán amikor gondolkodásuk nem tűri a ráhatásokat, a meggyőzést, a sulykolást, mert kinyíltak és ők is forradalmat akarnak, akkor azt kell nekik hagyni. Váltsák meg a világot! Akinek nem engedik meg élete abban a korszakában, amikor erre hajlamos és képes, mindent elvesznek tőle. Még, ha lemarad is egy felvételi vizsgán való kisebb teljesítménye miatt az az évi egyetemkezdestről. Tapasztalatom szerint életem meghatározó éve a gimnázium és egyetem között a nem családban, önállóan eltöltött lovászpatonai év volt.

Veheti népfőiskolánk a reformkoriaktól, az ő Pápájukból, eszméikből, módszereikből a lehető legtöbbet, ha ez nem társul a második háború előtti pápai diákságtól eltanulható örök ragaszkodáshoz. Kötődtek, kötötték magukat erős szálakkal családnak, faluhoz, városnak. Családnak, falunak, városnak dolga pedig nem volt más velük, mint biztos háttérüket adni, megtartó erejüké lenni.

Ha a város 2018-at Jókai Emlékvénként ünnepli – Jókai Mór díszpolgárrá avatásának 125. évfordulóján –, diákjai emlékeztetéssel tehetik maguknak az évet, csak találjanak maguknak egy célt, ami értük való, és amit Jókaira gondolva teljesítenek. Mi az értük való? Egy népfőiskolát építgetünk-építünk, ami városunkban, környező falvainkban nemcsak diákságunk, de minden ember számára valóan ezt keresi, találja, segíti keresni, találni, és mozdítja – *mozduljon saját magért*. Ebben ad eszközöket a népfőiskola, ez vállalt dolga.

A népfőiskola

Polgárjogot nyert, törvénybe iktatták, lehet népfőiskolát alapítani, népfőiskolaként lehet pályázni, támogatásokat szerezni – de minek a népfőiskola? Mit tud, amit más intézmény nem? Kinek az érdeke, hogy legyen?

Remélhetem, hogy bevezetőm sok mindent elmondott erről?

A népfőiskola – csak úgy, mint minden, a művelődés körébe tartozó intézmény – értékekkel foglalkozik, mégpedig az emberrel és az általa teremtett értékekkel. Specialitása, hogy úgy foglalkozik vele, hogy eltanulja tőle, róla, belőle, ami a népfőiskolai szemlélet szerint hasznos lehet annak az egységnek, amelyre kiterjed, esetünkben:

1. egy 30 ezres városnak
2. egy a város környezetét magába foglaló 30 ezres járásnak
3. a velünk összefüggésbe kerülni tudó magyar városoknak és falvaknak az országban és a Kárpát-medencében.

A népfőiskolai szemlélet specialitása abban áll, hogy az értéket nem csak megmutatja, kiállítja, nemcsak ünnepli, hanem használja, felhasználja. Valami adódik ezekből, ami el-, továbbgondolandó, továbbvihető – valakiknek, valamire, valamiért.

A népfőiskolai gondolkodás nem más, mint folytonos tervezés, meglátott, észrevett mozzanatokra való reakcióként elképzelések végiggondolása, és lehetőségek teremtése, hogy aki tervez, elképzeléseit meg is valósíthassa.

Más művelődési intézmények szakembereikkel szolgáltatnak, másképp egy művelődési ház, másképp a könyvtár, másképp a levéltár, a népfőiskola viszont terveivel, elképzeléseivel újabb tervek, elképzelésekre inspirál, és így az elképzelésük megvalósítása érdekében kialakuló közösségek együtt tevékenykedése adja a népfőiskolai élet egyik részét, míg a másikat a

bizonyos időre állandósuló, képzéssé váló, kikristályosodott tudások, ismeretek, módszerek átadása.

Megújítani a népfőiskola mindig mozgásban levő területei tudnak, ismeretet átadni a tudássá vált tapasztalatok. A bábos tudás, a drámapedagógiai tudás, úgyszintén mint emberről és emberért tudások – részei tudhatnak lenni a pápai népfőiskolának, mert megvannak Pápán azok az emberek, akik ezeken a területeken rendelkeznek a kellő – bizonyítottan jó – tapasztalattal.

A napokban fogom meghallgatni a Francia Intézet vendégét az Eötvös Kollégiumban, aki 12 éve Németországban franciatanár és tréner. Patrick Dorpmund a motivációt kulcsfontosságúnak tartja, kíváncsivá tesz, hogy ő, az „unalom vadász” milyen eszközökkel dolgozik, és kíváncsi vagyok a nyitva levő területekre: mire motivál? És miért? Hátha ez is kiderül.

Communiquer avec ses enfants, ses élèves – et si c' estait possible? – Kommunikáció a gyerekekkel, a tanulókkal – és mi lenne, ha működne?

Szakmai képzést végez, amelynek területei a kommunikáció, az intelligencia és az interperszonális kapcsolatok. Be fogok számolni róla, mit profitáltam előadásából. Akiiket tudtam, már hívtam is az előadásra.

Ez egy francia előadó, de mert a mi népfőiskolánk Kárpát-medencei hatókörű – mert népfőiskoláról van szó – ez azt jelenti, hogy az egész terület megismerheti, átveheti a Pápán felgyűlt tudásokat, és viszont: mi is élhetünk a más tapasztalatokkal bíró határon túliak ismereteivel – és ez tovább növeli kincseinket. Mert minden kincsnek számít, amivel élni tudunk az emberért, másokért, a másikért, a többiekért.

Az országban kevés kivétellel a népfőiskolákért dolgozók önkén-

tesek, magam is az vagyok. Ez a garancia számomra, hogy hiszek annak értelmében, amit csinálók. Másképp minek csinálnám. Érdékem is, hogy csináljam, mert kedvem lelem benne, mert működésben tart, jó érzés, ha fel tudok villanyozni embereket, és még jobb, ha ez által ők is működni kezdenek, és látom rajtuk, hogy ez nekik is jó. Nekem fontos, hogy a tevékenység fiatalon tart, szellemileg mindenképp, és akarom, hogy a fiam minél tovább azt érzékelje, hogy megértem, hogy a partnere tudok lenni negyvenéves korkülönbséggel is. Szeretem, hogy hasznosul, ami felhalmozódott bennem életem folyamán: ismeret, tapasztalat, és boldoggá tesz, amikor olyan emberekkel lehetek együtt, akikkel együtt járhat az agyam, akikkel valaminek a megoldásával, létrehozásával, megteremtésével foglalkozunk. Szeretek figyelni másokra, szeretem, ha másokért tehetek, ha másoknak jó. Minden bizonyos ilyenek teremtett az Isten, de ezt erősítette meg bennem az életem is. Nem szeretem, hogy meghalt az anyám, és én csak sokkal később éreztem meg benne, milyen erős érzéke volt a formákhoz, milyen erős vonzódása a szépséghez. Ha megtalálta volna a kötődő tevékenységeit, lehet, hogy megérhette volna fiam születését. Ha lett volna népfőiskola Pápán, karizmatikus vezetővel, megérhette volna. Anyánk feldolgozhatatlan veszteségnek élte meg, hogy mi, a gyerekei kiröpültünk. Nem volt hova visszanyúlnia, felégette a családi élete előtti világot az akkori rendszerváltás. A háború utáni. Biztosan tudom, hogy így van, mert amikor a fiam felnőtt, az első dolgom volt, hogy keressem és megtaláljam azt a társasági formát, amelyikben aktív lehetek. Kitaláltam az Eötvös kollégisták voltak... sorozatot, és egymás után vállalták az „elszámolást” egyetem utáni életükről a volt társaink. Elismerés, megbecsülés

ebben a környezetben esett a legjobban mindenkinek. Megtaláltam a család után a – nekem kellő – kilépés lehetőségét. Anya nem.

És még egy családi példa, az elképzelésekről, a tervezésről. Amikor fiamat Waldorf iskolába adtam, akartam, hogy érje az a hatás, ami ott jellemző, annak fokozatos felfogásával, hogy minden ember valamiért születik a világra. A nyolc évig osztálytanító abban a szerepben áll osztálya előtt, hogy közös dolguk ennek megtalálása. Az értékelhető teljesítmény-felmérések oka, hogy az osztálytanító lássa, min kell még dolgoznia, mit nem sikerült elég jól megtanítania. Nagy problémáink is voltak, mégsem bántam meg a Waldorf iskolát. Így leszek a népfőiskolával is. Mert annak örülnék, ha a motivációt veszítetteken rajta hagyhatná a lenyomatát. A kevés motivációval rendelkezőknek megadná azt a kis többletet, ami már elég: jobban élni.

Például, ha tudjuk, hogy van egy Ringató országos mozgalom, miért ne valósuljon meg helyben is. Biztosítótul, tudható dolgok miatt. Már volt is a városban, de tud róla mindenki, akinek jó lenne, ha tudna róla? Ez a szülő-gyerek közös tevékenység óvodás kor alatti gyerekeknek és szüleiknek mozgásos, közös énekléses együttléteire

teremt alkalmat. A népfőiskola, ha van helye, ahol működik, megteremtheti ennek a lehetőségét ott, de segíthet abban is, hogy megszerveződjenek ezek a város, járás óvodáiban, és miért ne, ha érdeke az óvodának, a szülőnek, a gyerekeknek.

A táncház mindennél jobb ismerkedési hely a középiskolás fiataloknak. Táncolni, jó zenét hallgatni, és így szólni a másikhoz, a társhoz, legalább olyan jó viselkedéskultúra csiszoló, mint bábszínházunk a gyerekeinknek.

Lőrincz Péterünk van, a szövészékkészítő takácsmester, aki az országban, a határon túl, mindenfelé képzéseket csinál, művészeti iskolákat szerel fel gyerekek számára alkalmas szövészékekkel, segít kialakítani a programjukat. Ha lesz népfőiskolánk, ha kapunk hozzá támogatást az erre rendelt központi támogatásból, ő lesz az első népi kézműves mester, akít fizetni fogunk, lehetőséget teremtve a diákoknak, hogy tanulják meg, vagy ismerkedjenek a szövéssel. És, akiket kaszinóinkban vendégül láttunk, Tóth Kálmán, Bakó Ildikó, Gosztorny Hajni, akikkel a beszélgetések a Szélesvíz folyóiratban voltak-lesznek olvashatók, már ismerősei lesznek a városnak, mire műhelyük megnyílik – ha vállalkoznak rá, hogy fogadják a fiatalokat.

Egy olyan városban, mint Pápa, amelyiknek iskolái, művelődési intézményei, civil szervezetei – gazdag programjukkal – lefoglalják a diákok idejét és energiáját, a népfőiskola olyan szerepet is vállalhat – a diákok egy erről a területről gondolkodó csoportja által – amely a diákok döntéseit az ezeken való részvételt illetően alakítja és segíti. Természetesen – érdekükben, értük valóan.

Miután bizonyos korosztályoknak egy-egy dolog tudhatóan hatásos lehet, így pl. óvodásoknak a báb használata, kamaszoknál a drámapedagógiai foglalkozások, a felszabadító erejű, közösségi mozgások, ezek megszervezése szintén válhat a népfőiskola feladatává. De a Pápán alakuló népfőiskolának – specialitásából adódóan – arra is lesz – előre láthatóan – módja, hogy népfőiskolaként oktasson, képezzen: bábpedagógusokat, drámapedagógusokat és így tovább, amire szükség van – Pápán, az országban, a Kárpát-medencében.

A népfőiskola dolga mindannak a megvalósítása, segítése, pótlása, ami embereknek hiányzik, problémát okoz, céljai szerint a közösen megtalálható megoldások keresésével és közös megvalósításban.

A népfőiskola mindent szívesen hasznosít abból, amit maga körül lát, és a szemléletében azonos tevékenységek folyamatossá tételére tesz kísérletet – a Jókai Kör által a

Mese-napon szervezett Fő téri mesemondás (a választás lehetőségével a mesemondó és a meseszerzők tekintetében) bármikor folytatódhat a városban – akár a népfőiskola szervezésében – úgy, hogy a városban folyamatossá lesz állandó helyeken, különböző mesemondókkal, szerzőkkel a mesehallgatás lehetősége. Vagy a diafilm-vetítés. A nagyobb diákok kisebbeknek mesélése, akár a szülők vásárlás alatti gyerekelhelyezésének lehetőségeként a mesehelyeken – mind a szülő és gyerek érdekében kialakítható-kialakuló lehetőségek.

A népfőiskola élete a szerint alakul és terebélyesedik, hogy a városban és a falvakban az emberek mire kezdenek el összejönni, és ott mit gondolnak el. Aki többet meglát a világból, többet tud tenni a falujáért, a többiekért, ha megvan benne az a kreativitás, ami valaminek a megteremtéséhez kell. Hogy mire van szükségük az embereknek, azon is múlik, hogy mire irányul a figyelmük, az pedig miérteken múlik. Nincs jobb annál a hatásnál, ami úgy találja meg az embereket, hogy tevékenységükben önműködővé teszi őket.

Ma a személyes kapcsolatok a leghasználhatóbb közvetítők,

és amit mindenki szeretne, hogy a gyerekének jó legyen, hogy az unokája szeressen, akarjon vele lenni. Ha valaki azzal foglalkozik, hogy mi lenne jó egy népfőiskolában, csak pontos társadalomismeret kell hozzá, és azt, hogy mit érdemes lehetőségként kínálni egy népfőiskolán, pontosan tudja. Ha megtalálja hozzá a saját érdekükben érdekeltté tett embereket, és azok lemondanak arról, hogy hallgatók, hogy nézők legyenek, mert belátják, hogy amit maguk alakítanak, az fogja őket az általuk kívánthoz a leggyorsabban és legeredményesebben eljuttatni, megvannak a szükséges feltételek. Ahol elindul az e szemlélet szerinti művelődési élet, mint például Pusztaszabolcs, ahova a kaszinóval ellátogatunk, és ahol Győry Endréné Éva néni lánya és családja is részesek, megváltozik az egymáshoz való viszony, a hangulat, a közérzet. Talán sikeres lesz kezdeményezésünk, hogy Éva néni és a lánya közvetítenek nekünk ebből, 2018 tavaszán induló „Lássuk őket!” – beszélgető, bemutatkozó sorozatunkon.

Gondolodom a népfőiskolán, tervezem, dolgozom az épülésén. A népfőiskola animátoraként, mentoraként. Fizetett emberek majd a népfőiskola vezetői, munkatársai lesznek. Ekként perpetuum mobilénak élem meg magam, akiben folyton dolgozik valami, aki bizonyos szempontok szerint nézi és látja a történéseket, aminek következtében kicsit mindig változik, módosul valami népfőiskoláról gondolt, nézem az embereket, és újabban a legtöbbet arról tájékozodom, ki lehet majd, aki pápai létére akarja, és jól fogja vezetni a népfőiskolát.